

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ» У ДОСЛІДЖЕННЯХ І. Г. ГЕРАСІМОВОЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття присвячена дослідженням І. Г. Герасімової щодо формування професійної мобільності майбутніх фахівців.

Ключові слова: професійна мобільність, І. Г. Герасімова.

Abstract

The article is sanctified to researches of I.G.Gerasimova inrelation to forming of professional mobility of future specialists.

Keywords: professional mobility, Gerasimova I.G.

Термін «мобільність» сьогодні розглядається як рухливість, здатність до швидкого пересування, прийняття рішень, дій. Професійна мобільність, яка притаманна функціонуванню ринку праці та зумовлює рух працівників – є індикатором інноваційного розвитку, тому виникає проблема підготовки професійно мобільних фахівців, формуванню особистісних якостей, які її забезпечують під час навчання у вищих навчальних закладах. Професійна мобільність – це готовність навчатися, самовдосконалюватися, опановувати нові напрями фахової діяльності.

Досліджуючи проблему визначення поняття «професійна мобільність» І. Г. Герасімова звертає увагу на те, що серед науковців немає єдиного підходу. Економісти розглядають мобільність з позиції відтворення трудового потенціалу, зміни професійного статусу працівників, здатність до переміщення. Зосереджуючись на міграційних процесах, науковці цієї галузі не розрізняють понять «трудова» та «професійна» мобільність.

Соціологи розглядають з позиції соціальної структури, соціально статусу, переміщення в соціально-професійних групах. Психологи зосереджують увагу на здатності людини швидко реагувати на умови, що змінюються, також на вміння внутрішньо перебудуватися, змінювати свою психічну структуру, ціннісні орієнтації, мотиви. У професійній педагогіці мобільність розглядається у вигляді функцій мобільності [1].

Із зростанням ролі людини в соціально-економічних перетвореннях, підвищення вимог до соціально-особистісної компетенції випускників вищих навчальних закладів актуальним постає психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців. Вона спрямована на комплексне вивчення людських можливостей, засвоєння способів реалізації творчого потенціалу особистості, створення ефективних моделей самопізнання та самовдосконалення. Одним зі шляхів – є формування у майбутніх фахівців здатності адекватно реагувати на ситуацію, що складається на ринку праці ще під час навчання у ВНЗ.

І. Г. Герасімова пояснює, що психологічним підходом до розуміння «професійної мобільності» є якість особистості, яка необхідна для успішної життєдіяльності в сучасному суспільстві. Вона базується на стабільних цінностях, у потребі самоорганізації, здатності швидко реагувати на зміни завдяки освіченості та професійній компетентності. Професійна мобільність проявляється як психологічна готовність фахівця до розв'язання виробничих завдань, гнучкість поведінки, готовність опанувати нову технологію, здобувати необхідні знання самостійно, перетворювати себе та своє життєве середовище.

Педагогічним підходом до розуміння поняття «професійна мобільність» є інтегрована сукупність професійних та індивідуальних якостей особистості, яка проявляється у здатності переключатися на інший вид діяльності, володінні високим рівнем узагальнених професійних знань, досвідом їх удосконалення. Результатом такої діяльності є процес самовдосконалення, який дає можливість

забезпечити переміщення індивіда в соціальній структурі суспільства завдяки відповідній підготовці майбутніх фахівців під час їхнього навчання у вищому навчальному закладі. Відповідно перед навчальними закладами постає завдання розвитку цих якостей задля виявлення своєї компетентності, конкурентноспроможності в умовах динамічних змін [2].

Сьогодні існує необхідність розширення складової людського фактору у професійній діяльності фахівців. Це можливо досягти використанням потенціалу психолого-педагогічних дисциплін. Завданнями формування професійної мобільності майбутніх фахівців в процесі опанування дисциплін психолого-педагогічного спрямування є:

- формування мотиваційної установки на можливу зміну напряму професійної діяльності, прагнення досягти в ній високого рівня професіоналізму, що передбачає розвиток професійно-значущих якостей, здатності до самонавчання, саморозвитку впродовж життя за допомогою професійно - спрямованої системи психолого-педагогічних знань, умінь, навичок здійснювати діагностику та самодіагностику професійно-важливих якостей з метою визначення напрямів власного саморозвитку задля професійного самовдосконалення;

- забезпечення здатності до перекваліфікації та адаптації до соціально-економічних умов, що стрімко змінюються з опорою на гуманітарне, реалістичне бачення дійсності завдяки психологічній готовності до змін;

- засвоєння студентами основ психологічних знань міжособистісного спілкування, механізмів міжособистісної взаємодії задля створення сприятливого психологічного клімату в колективі;

- забезпечення майбутніх фахівців основами педагогічних знань щодо власного самонавчання та організації й управління самонавчанням і самовихованням дорослих[3].

Таким чином, психолого-педагогічна підготовка з опорою на міждисциплінарні зв'язки дозволяє здійснювати загальний розвиток особистості, що забезпечує її соціальну зрілість та поетапне формування професійної мобільності залежно від здібностей, можливостей і навчальних досягнень кожного.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасімова І. Г. Формування професійної мобільності майбутніх фахівців аграрної сфери: монографія / Ірина Геннадіївна Герасімова; за ред. Л. Б. Лук'янової; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – Вінниця, 2015. – С. 33-55; Герасімова І. Г. До визначення концепту «професійна мобільність»: сучасне розуміння поняття «мобільність» // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Вінниця, ВДПУ, 2013. - Випуск 36. - С. 224 – 229.
2. Герасімова І. Г., Марценюк Н. А. Професійна мобільність як необхідна вимога до професійної підготовки сучасного менеджера // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. - Випуск 41. - Ч1. – Вінниця, ВДПУ, 2014. - С. 139-143.
3. Герасімова І. Г. До обґрунтування моделі формування професійної мобільності майбутніх фахівців аграрної галузі в процесі психолого-педагогічної підготовки. // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Вінниця, ВДПУ, 2014. - Випуск 38. - С.232 – 237.

Зінко Олена Василівна - кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: zinko-ov@ukr.net

Zinko Elena - Ph.D., assistant professor of philosophy and humanities sciences Vinnitsa National Technical University, Vinnitsia, e-mail: zinko-ov@ukr.net